

4 juni 2008

Doodgaan doe je twee keer

Waar hebben ze Carel Donck (1946) al die tijd verborgen gehouden? De zestiger debuteert zo ijzersterk met zijn korte maar diepgravende roman *De nachtmoeder* dat je wenste dat hij eerder uit de kast was gekomen.

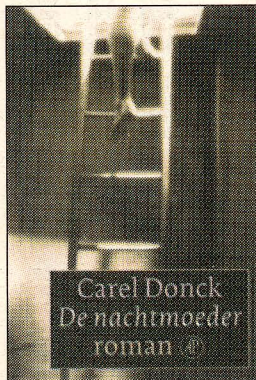
Dertig jaar schreef hij scenario's voor tv-series (*Zwarte sneeuw*, *De zomer van '45*), naast hoorspelen en tv-stukken, maar *De nachtmoeder* is zijn eerste stap in de literatuur.

En wat voor een! Een boek over doodgaan en doorgaan, verlies en vergeving, verdriet en acceptatie. We hebben er eerder over gelezen, in talloze prachtboeken, maar nog nooit als hier.

Laura, 32 jaar, getrouwd met Gerard, moeder van Astrid en Mark, sterft in de nacht van oud op nieuw door een auto-ongeluk. Na een jaar ontwaakt ze in iets wat je de hemel zou kunnen noemen, of een voorgeborchte ervan, waar een vriendelijke oude heer in een stofjas rondsjoekt. Hij vraagt haar of ze de video's wil zien van het onge-

luk, van de begrafenis en van haar gezin nu. Hij waarschuwt voor de mentale gevolgen ervan, maar ze is uiteraard te nieuwsgierig. Wat blijkt? Gerard heeft een nieuwe vriendin die al een poosje inwoont bij hem en de kinderen. Deze nieuwe vriendin Sylvia doet wat ze kan om het haar vriend - Kluuns *De weduwnaar* ligt op zijn nachtkastje - en de beide kinderen naar de zin te maken. Dat lukt slecht, zeker als Laura ontdekt dat ze als moeder toegang heeft tot de dromen van haar zoontje Mark. Het levert huiveringwekkende passages op. 's Nachts is ze nog steeds Marks moeder, vandaar dat 'nachtmoeder'.

Om meer dan één reden noem ik *De nachtmoeder* de literaire sensatie van deze lente. Allereerst vanwege de morele wisselstroom die Donck voelbaar maakt. Leef je eerst

mee met de tragische dood van de arme Laura, en verwerp je daarvoor de houding van indringer en binnendringer Sylvia, naarmate het verhaal vordert, verandert dat radicaal. Laura moet gaan inzien dat ze niet eenmaal maar tweemaal moet sterven. Niet alleen de levenden moeten het verlies accepteren, maar ook de gestorvene moet aanvaarden dat de anderen doorgaan, dat ze geen keus hebben.

Donck maakt Laura's omme-zwaai volkomen geloofwaardig, net zoals je als lezer meegaat in de toch eigenlijk absurde insteek van een edele vrouw die inbreekt in haar gezin. Het is de verdienste van de schrijver dat je dit als lezer zo makkelijk af gaat. Donck kleedt Laura's 'hemel' nuchter en voorstelbaar aan. Er zijn zalen en kamers. Er dwalen gestorvenen rond, er is iets met hun zwakke stem en met een

ontmoeting van Laura met een Alice in Wonderland-meisje dat haar zal helpen haar verhaal op aarde af te ronden. Het gaat je door merg en been wat deze twee ontdekken en tot welk besluit van Laura dit leidt. Daarbij ontmoet ze haar grote maar jong gestorven liefde van vroeger, David, voor wie Gerard later slechts een substituut was. David toont haar dat nou juist hij Gerard op haar weg heeft gebracht. Het wordt Laura duidelijk wat haar te doen staat.

Wat Vestdijk ooit deed met *De kellner en de levenden* - de lezer meenemen naar de achterkant van het leven - dat is Donck gelukt met *De nachtmoeder*, nota bene een debuut. Is doodgaan in feite niks anders dan thuiskomen en bij wie zijn we dan thuis? Die vraag en deze verbluffende poging tot een voorzichtig antwoord, dat is het juweel dat *De nachtmoeder* heet.

Carel Donck - De nachtmoeder.
Uitgeverij De Arbeiderspers, 188 blz.
ISBN 9789029566223. Prijs 16,95 euro.

www.limburger.nl